

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Мариела Петкова Тодорова-Колева – член на научно жури за придобиване на ОНС „доктор“, назначено със заповед № 1005 от 30.05.2024 г. на Ректора на Югозападния университет „Неофит Рилски“

Област на висшето образование: 1. Педагогически науки

Професионално направление: 1.2. Педагогика

Докторска програма: История на педагогиката и българското образование

Факултет: Педагогика, **катедра:** Социална педагогика

Докторант: Надежда Атанасова Миленкова

Тема на дисертационния труд: Влиянието на американската педагогическа мисъл върху предучилищното възпитание в България /края на 19 и началото на 20 век/

Научен ръководител: проф. д-р Невена Филипова

1. Данни за докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите

1.1. Данни за дисертанта

Надежда Атанасова Миленкова е възпитаник на Югозападния университет „Неофит Рилски“, като през 2004 г. завършва ОКС „бакалавър“, специалност „Приложна лингвистика“ с професионална квалификация – преводач с руски и гръцки език. Магистърската степен също е придобита в Югозападния университет през 2014 г. в образователната програма „Предучилищна и начална училищна педагогика“. Както е видно от настоящата процедура, Н. Миленкова продължава образованието си отново

в Югозападния университет, с което се стреми да завърши цикъла от образователни степени, надграждащи нейната професионална квалификация.

Професионалният път на Надежда Миленкова е предимно в сферата на предучилищното образование (от 2012 г. насам), като от 2016 г. до момента заема длъжността „учител - детска градина“ в Американско-английска академия.

От автобиографията са видни добрите професионални умения на дисертанта и разнообразни интереси, кореспондиращи с упражняваната професия, а именно: *пеене, ръчна работа, владеене на четири езика*. Опитът за *работа с чужденци*, както и *доброволческата дейност* допълват професионалната и личностна характеристика на Надежда Миленкова. Целенасочеността на нейните интереси и реализация определят и посоката на изследователските търсения.

1.2. Данни за докторантурата

Надежда Атанасова Миленкова е зачислена за редовен докторант със заповед № 42 от 08.01.2018 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски“. Представените от Надежда Миленкова материали, свързани със защита на дисертационния труд, са в съответствие с условията и реда, установени в Закона за висше образование, Закона за развитието на академичния състав в Република България и с Вътрешните правила за развитие на академичния състав в ЮЗУ „Неофит Рилски“. При запознаване с документите не намирам процедурни нарушения и несъответствия както в хода на обучението, така и при стартиране на процедурата по защита на дисертационния труд и присъждане на ОНС „доктор“.

1.3. Данни за дисертацията и автореферата

Актуалност на проблема

Темата на изследването е дисертационна и произлиза от пряката педагогическа дейност на докторанта. На базата на направени до момента

проучвания в страната и чужбина, както и позоваване на историко-педагогически факти, Н. Миленкова обосновава и аргументира актуалността на настоящия труд, като очертава и основните предизвикателства и перспективи за бъдещи проучвания. Поставянето на фокуса върху влиянието на американската теория и практика и развитието на алтернативни модели в сферата на предучилищното образование е въпрос, който има и съвременни проекции в полето на педагогическата дейност.

Обем и структура

В структурно отношение трудът съдържа увод, три глави, заключение, библиография, източници. Общият обем е 190 страници, от които 178 са основен текст. Библиографската справка съдържа 67 литературни източника (47 на кирилица и 20 на латиница) и 5 нормативни акта (четири закона и една наредба-закон). Сред периодичните издания анализ е направен на списание „Първи стъпки“ (1932-1945), списание „Свободно възпитание“ (1922-1944), списание „Педагогическа практика“, списание „Училищен преглед“, „Вестник на жената“. За целите на дисертационния труд са проучени също и архивните фондове на Американската детска градина в София, фонд 1061к, Елисавета Кларк – ЦДА, фонд 32к, Елизабет Хаскел-Марш - ЦДА, фонд 824. Подборът на изследователския материал е свързан с целта на проучването.

Теоретична постановка и дизайн на изследването

Аргументацията на темата е очертана в уводната част, където коректно са дефинирани и параметрите на изследването.

В **първа глава** от дисертационния труд се разглеждат и анализират основите на предучилищното образование в България и САЩ. В първи параграф докторантката се спира на първите инициативи и опити на отделни лица в средата на 19. век до 1944 г. за разкриване на предучилищни заведения. Представени са нормативните документи в страната, които

засягат предучилищното образование и дейността на отделните министри в тази посока. Посочени са първите курсове за подготовка на детски учителки и проникването на различни течения, оказващи влияние върху предучилищното образование.

Представената във втори параграф от първа глава динамика в развитието на предучилищното образование в САЩ засяга двата модела на предучилищна грижа – с акцент върху семейството и с акцент върху обществените грижи, обособени под влиянието на различни фактори, които са маркирани и в дисертацията. Тук се извежда и ролята на жената и майката, както и на семейството за развитието и възпитанието на детето, влиянието на Фрьобел и неговите последователи за развитието на предучилищното образование зад океана и постепенното разделение на идеите в резултат на различни изследвания на психолози и педагози и популяризирането на идеите на Дюи.

Третият параграф в тази глава поставя акцент върху дейността на Елизабет Кларк, която *„заема ключово място в рецепцията на американската предучилищна педагогика в България“* (с. 77).

Втора глава е озаглавена *„Рецепции на американската педагогика в България“*. Наред с периодичния печат, който отразява различни материали от американската теория и практика, внимание се отделя на Елизабет Харисън, Джон Дюи и Стенли Хол. Логиката на тяхното представяне следва сходна структура, което позволява сравнимост на резултатите от прочуването. Особен интерес представлява Селският народен университет в Плевенско, който макар да просъществува само 5 години, е интересна практика в страната.

Така представени първите две глави от дисертационния труд позволяват да се направи паралел между американската и българската образователна действителност през разглеждания период.

В **трета глава** се разглежда живота и дейността на една знаменита българка – Пенка Касабова. Както посочва и Н. Миленкова: *„чрез нейната личност последователно се разкрива рецепцията на американските модели в България и тяхното претворяване в българските условия“* (с. 119). Изследването се базира на лични спомени на П. Касабова и спомени на нейна близка, архиви на Американската детска градина, списание „Първи стъпки“ и други запазени архивни документи, до които Касабова е имала достъп. Проучването и представянето на личността и делото на Пенка Касабова само по себе си също е принос в историко-педагогически аспект.

Заклучението на дисертационния труд синтезира основните изводи от отделните глави и параграфи.

Авторефератът е в обем от 47 страници и съответства на структурата и съдържанието на дисертацията. Той отразява основните моменти от изследването и ключовите позиции на автора.

1.4. Данни за публикациите

Приложеният списък с публикации съдържа **три** публикации, които в тематично и съдържателно отношение отговарят на темата на изследването. В този смисъл са изпълнени минималните национални изисквания в ЗРАСРБ и в Правилника за приложението му.

2. Научни приноси

Изведени са **пет** научни приноса, които приемам. Смятам, че докторантката е успяла да открие своето дело към осветляване на развитието на предучилищното образование в страната ни и особено взаимодействието и връзката с американската теория и практика, което позволява да се търсят и съвременни аналогии.

3. Заключение

Представеният дисертационен труд на тема **„Влиянието на американската педагогическа мисъл върху предучилищното**

възпитание в България /края на 19 и началото на 20 век/” е добре структуриран, като отделните части са логически свързани и взаимно обуславящи се. Трудът е доказателство за ангажираността на дисертанта с изследваната проблематика, както и за уменията за провеждане на научни историко-педагогически изследвания. Всичко това ми дава основание да заявя своята **положителна оценка за присъждане на образователната и научна степен „доктор” на Надежда Атанасова Миленкова в област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление: 1.2. Педагогика (История на педагогиката и българското образование).**

30.06.2024 г.

гр. Велико Търново

Изготвил:.....

(доц. д-р Мариела Тодорова-Колева)